

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУПІЛЬСТВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма 014 Середня освіта (за предметними
спеціальностями)
спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Електронна демократія та громадянське суспільство
Викладач (-і)	Доцяк Ігор Іванович
Контактний телефон викладача	050 433 34 32
Е-mail викладача	i_docyak@ukr.net ; ihor.dotsiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Вівторок 15.00 – 17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни є теоретичні основи та існуючі практики демократичних процесів в Україні та світі. Навчальна дисципліна «Електронна демократія та громадянське суспільство» відноситься до вибіркового курсу навчальних дисциплін та вивчається у 4 семестрі. Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів цілісного уявлення про політичну сферу у її взаємозв'язку із системою інформаційно-комунікативних відносин, закономірності електронної трансформації сучасного українського суспільства. Програма курсу розкриває особливості розвитку інститутів громадянського суспільства, суспільних відносин та політичної культури в умовах поширення та удосконалення інформаційних технологій, характеризує сучасну «державу у смартфоні», покликана формувати науковий світогляд та політичну культуру студентів, їх активну громадянську позицію. Набуті знання забезпечують загально світоглядну підготовку кваліфікованих фахівців</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою</i> викладання навчальної дисципліни «Електронна демократія та громадянське суспільство» є надання студентам наукових знань про основні категорії політичної науки, засвоєння ними концептуальних підходів щодо процесів розбудови демократичної держави, закономірностей переходу від тоталітаризму до демократії, формування самостійного та критичного ставлення до державотворчих процесів, політичної свідомості та політичної культури, забезпечення політичного аспекту підготовки висококваліфікованих фахівців, що мають політично-моральну громадянську позицію, розвиток політичного мислення.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК2. Громадянська компетентність: Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.</p> <p>ЗК7. Дослідницька компетентність: Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК4. Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.</p>	

ФК14. Інноваційна компетентність:

Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності

ФК15. Здатність до навчання впродовж життя:

Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, керівництва тощо)

5. Програмні результати навчання

ПРН1. Розуміти фундаментальні принципи буття людини та природи, цінності громадянського суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку; поважати права і свободи інших громадян, реалізуючи власні

ПРН3. Зберігати та примножувати моральні, національно-культурні, наукові цінності і досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство, мову та культуру..

ПРН23. Критично оцінювати власну навчальну, педагогічну діяльність, здійснювати її моніторинг; будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення з урахуванням відповідності власних фахових компетентностей чинним вимогам, а також освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	Спеціальність 014 Середня освіта	2-й	В

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	прак. заняття	сам. роб.
Тема 1. Демократія: суть, ознаки та еволюція Демократичні основи організації суспільства Ознаки і принципи демократії Історичні етапи розвитку демократії Проблеми формування демократії в Україні	2	4	10
Тема 2. Теоретичні основи та соціальні практики е-демократії Теоретичні основи е-демократії Суть та ознаки е-демократії Концепції е-демократії Види е-демократії	2	2	10
Тема 3 Інструменти е-демократії: типологія та критерії ефективності Суть інструментів е-демократії Типологія інструментів е-демократії	2	2	8

Е-петиції, е- звернення, е-обговорення, е-голосування			
Тема 4. Е-демократія в Україні: перспективи та виклики Правові та технологічні основи розвитку е-демократії в Україні ДІА як інформаційна платформа розвитку е-демократії Перспективи і ризику розвитку е-демократії Е-демократія в Україні в умовах війни	2	2	8
Тема 5. Громадянське суспільство як основа демократії Суть та концепції громадянського суспільства Ознаки громадянського суспільства Структура та тенденції розвитку громадянського суспільства		2	6
Тема 6..Структура та еволюція громадянського суспільства в Україні Становлення та етапи розвитку громадянського суспільства в Україні Основні інститути громадянського суспільства Тенденції та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні	2	2	8
Тема 7. Громадянське суспільство та е-демократія в умовах глобалізаційних викликів та кризи системи міжнародної безпеки Е-демократія і цифрова диктатура як базові тенденції сучасного цивілізаційного розвитку Е-демократія і інформаційні війни Громадянське суспільство в умовах російсько-української війни	2	4	10
	ЗАГ.:	12	18
			60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Система контролю знань студентів здійснюється через: <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль (70 балів) Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів: <ol style="list-style-type: none"> 1) усні відповіді на семінарських заняттях – 30 балів (дві оцінки на дев'яти семінарських заняттях); 2) індивідуальна робота: підготовка та захист реферату з обраної теми– 20 балів; 3) відповідь на тестові завдання – 20 балів; Підсумковий контроль: залік (тестування) – 30 балів. Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за поточний та підсумковий види контролю.
Вимоги до письмових робіт	Реферативна робота об'ємом 3-7 сторінок виконується на аркушах А – 4. Написання реферату передбачає вибір теми, підбір літератури, написання та захист роботи. У випадку глибокого розкриття

	<p>актуальної проблематики з відображенням авторської позиції та літературним перекладом реферат оцінюється 20 балів; обґрунтоване розкриття теми з несуттєвими помилками – 15 – 18 балів; неповне розкриття теми з помилками у понятійному-категоріальному апараті – 12 – 14 балів; розкриття теми з проблематики віддаленої від політологічної 10-12 балів, високий рівень компілятивності, використання сумнівних джерел – 6 – 9 балів; розкриття лише одного аспекту досліджуваної теми з хибним відображенням політологічних понять – 0 – 6 бали.</p>
Практичні заняття	<p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так,</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 балів студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається. • 4 бали – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями. • 3 бали – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність. • 2 бали – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Діє система накопичення балів упродовж семестру. Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установленій термін та отримав менше 20% за поточний контроль направляє на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль – залік Залікове тестування – 30 балів. Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за поточний та підсумковий види контролю.</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>Загальна максимальна сума балів, яка виставляється студентові/студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання відповідних форм контролю. Складання заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 100 балів, мінімум 50 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на лекційних та практичних заняттях, активність під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття.</p> <p>Студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату</p>	

та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ознайомитися із положенням можна за покликанням: [https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozhenja/](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/)

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

9. Рекомендована література

1. Гедікова Н. П. Демократія та електронна демократія: сутність, стан, перспективи розвитку / Н. П. Гедікова // Політикус. - 2021. - Вип. 3. - С. 37-41. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2021_3_8.
2. Грицяк Н.В., Соловйов С.Г. Електронна демократія: навч. посіб.; ред. д-ра наук з держ.упр., проф. Н.В. Грицяк. Київ: НАДУ, 2015. 66 с.
3. Доцяк І.І. Електронна демократія: Навчально-методичний посібник для студентів. Напрям підготовки 052 «Політологія», «Політологія, національна безпека» Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2021. 36 с.

4. Доцяк І. Е-демократія в умовах війни //Міжнародні конфлікти у сучасному світі: від регіонального протистояння до глобального суперництва. Матеріали міжнародної наукової конференції. (Львів, 16 грудня 2022 р.) / Упорядники: Мальський М.З., Кучик О.С., Вовк Р.В. Львів: Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2022. 129 с., с. 36-39
5. Інструменти е-демократії у містах України. Інформаційно-аналітичний довідник /А. Ємельянова М. Довбенко, П. Завадська, Д. Хуткий, С. Лобойко, М. Наход; За ред. С. Лобойка, М. Находа, Д. Хуткого. К.: 2017. 58 с.
6. Електронна демократія: сподівання та проблеми : [пер. з англ.]/ Джоан Кедді, Крістіан Вергес [та ін.]. К. : Центр адаптації держ. служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. 164 с.
7. Золотар О. О. Електронна демократія і цифрова диктатура / О. О. Золотар // Інформація і право. - 2017. - № 4. - С. 16-25. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2017_4_4Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави : навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.
8. Концепція розвитку електронної демократії в Україні : розпорядження Кабінету міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80/](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80/)
9. Крилова Ю. І. Електронна демократія в Україні: теоретичний і практичний аспекти / Ю. І. Крилова // Інформація і право. - 2022. - № 2. - С. 70-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2022_2
10. Наконечна Н. В. Ризики та загрози фінансовій безпеці України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. Львів : ЛьвДУВС, 2012. Вип. 2. С. 90–95.
11. Стратегія кібербезпеки України. Введено в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021 <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
12. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навчальний посібник ; за заг. ред. В. І. Бортнікова. –2-ге вид., випр. та доп. – Суми : Університетська книга. 2023. –646 с

Викладач: Доцяк І.І, доцент кафедри політології